

**Mirko Dražen Grmek i njegov utjecaj
na razvoj povijesti medicine povodom
100. obljetnice njegovog rođenja**

Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Škola narodnog zdravlja „Andrija Štampar“

i

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Centar za inovativne studije (CIS)

i

Odjel za povijest Matice hrvatske

Mirko Dražen Grmek i njegov utjecaj na razvoj povijesti medicine povodom 100. obljetnice njegovog rođenja

Zagreb, 2. prosinca 2024.
Škola narodnog zdravlja „Andrija Štampar“,
Rockefellerova 4

Mirko Dražen Grmek i njegov utjecaj na razvoj povijesti medicine povodom 100. obljetnice njegovog rođenja

Na naslovnici: Mirko Dražen Grmek

Mirko Dražen Grmek i njegov utjecaj na razvoj povijesti medicine povodom 100. obljetnice njegovog rođenja

Znanstveni skup

Zagreb, 2. prosinca 2024.

Škola narodnog zdravlja „Andrija Štampar“,
Rockefellerova 4

 PF press

Zagreb, 2024.

Sudjeluju:

izv. prof. dr. sc. **Nikola Anušić**
(Odsjek za povijest, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu)

prof. dr. sc. **Ana Borovečki**
(pročelnica Katedre za socijalnu medicinu i organizaciju
zdravstvene zaštite, Škola narodnog zdravlja „Andrija Štampar“,
Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu)

prof. dr. sc. **Tatjana Buklijaš**
(Sveučilište u Aucklandu, Novi Zeland)

izv. prof. dr. sc. **Željko Dugac**
(Zavod za povijest i filozofiju znanosti HAZU)

izv. prof. dr. sc. **Tomislav Galović**
(Odsjek za povijest, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu)

izv. prof. dr. sc. **Stella Fatović-Ferenčić**
(Upraviteljica Odsjeka za povijest medicinskih znanosti
Zavoda za povijest i filozofiju znanosti HAZU)

Marko Kolić, mag. hist. et inf.
(Zavod za patologiju, Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu)

Vinko Kovač, mag. hist. et mag. educ. philol. russ.
(Dvor Trakošćan)

prof. dr. sc. **Mirjana Kujundžić Tiljak**
(ravnateljica Škole narodnog zdravlja „Andrija Štampar“ i
pročelnica Katedre za medicinsku statistiku, epidemiologiju i
medicinsku informatiku)

doc. dr. sc. **Vlatka Lemić**
(Rukovoditeljica Središnjeg ureda za arhivsku građu,
Sveučilište u Zagrebu)

izv. prof. dr. sc. **Danijela Lucić**
(Odsjek za sociologiju, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu)

dr. sc. **Lovela Machala Poplašen**
(Voditeljica knjižnice Škole narodnog zdravlja „Andrija Štampar“)

prof. dr. sc. **Pierre-Olivier Méthot**
(dekan Filozofskog fakulteta Sveučilišta Laval, Kanada)

prof. dr. sc. **Slavko Orešković**
(dekan Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu)

prof. dr. sc. **Hrvoje Petrić**
(Odsjek za povijest, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu)

izv. prof. dr. sc. **Zvezdana Sikirić Assouline**
(Odsjek za povijest, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu)

doc. dr. sc. **Filip Šimetin Šegvić**
(Odsjek za povijest, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu)

POZIV ZA PRIJAVU PRIOPĆENJA

Ove godine navršava se stogodišnja obljetnica rođenja Mirko Dražen Grmek (Krapina, 9. siječnja 1924. – Pariz, 6. ožujka 2000.), zaslužnog hrvatskog i francuskog povjesničara medicine i povjesničara znanosti, utemeljitelja povijesnomedicinske discipline i osnivača znanstvenoistraživačkih instituta i zavoda, uglednog znanstvenika i sveučilišnog profesora Sveučilišta u Zagrebu i sveučilišta Paris-Sorbonne.

Grmekov znanstveni opus, karakterističan po primjeni suvremene znanstvene metodologije u istraživanju povijesnog medicinskog znanja i medicinskih praksi, originalnošću je i utjecajem bio formativan u više istraživačkih područja, a relevantan i inspirativan ostao je do danas. Opću epidemiologiju obogatio je teorijom patoceneze, možda najznačajnijim konceptom epidemiološke tranzicije kojom je pojavu i promjenjivost u prevalenciji historijskih bolesti protumačio supostojanjem, međuovisnošću i uzajamnošću svih bolesti u istom vremenu, mjestu i društvu, uvodeći kulturu i okolinu kao epidemiološke čimbenike. Grmek je učinio revolucionarni iskorak u istraživanju i razumijevanju bolesti, povijesnih i suvremenih. Na tragu teorije o patocenozi razradio je i koncept emergentnih bolesti po kojem neke bolesti u povijesti nestaju i opet se pojavljuju ovisno o promjeni bioloških, ekoloških i društvenih činitelja. U povijest znanosti i epistemologiju uveo je metodu rekonstrukcije stvaralačkog čina naglašavajući važnost analize psihologije i logike u istraživanju postanka znanstvenog otkrića. Razvio je i ideju treće biološke revolucije kojom je nagli napredak molekulske biologije, genetike i virologije tumačio postojanjem kodirane biološke informacije kao treće komponente, uz materiju i energiju.

Istraživanjem utjecaja bolesti na razvoj civilizacije istočnog Sredozemlja, primjenom lingvističkih, osteoarheoloških i paleodemografskih metoda u analizi i tumačenju nozološke stvarnosti antičkog svijeta te suradnjom s Fernandom Braudelom i francuskim povjesničarima okupljenima oko časopisa *Annales. Economies, sociétés, civilisations*, Grmek ulazi i u područje historiografije kao izniman, inovativan, kreativan i originalan povjesničar.

Konačno, nezanemarivo je i Grmekovo pedagoško djelovanje te nastojanje na izgradnji znanstvenih institucija. Pri tadašnjoj Jugoslavenskoj akademiji

znanosti i umjetnosti u Zagrebu osnovao je 1953. g. Odsjek za povijest medicine, a 1960. Institut za povijest prirodnih, matematičkih i medicinskih znanosti. Nakon preseljenja u Pariz 1963. bio je voditelj studija za povijest znanosti te sveučilišni profesor na Sorbonni.

Cijeneći Grmekov izniman doprinos za razvoj biomedicinskih znanosti, povijesti medicine, povijesti znanosti i historiografije, Škola narodnog zdravlja „Andrija Štampar“ Medicinskog fakulteta u Zagrebu i Centar za inovativne studije u stogodišnjici njegova rođenja organiziraju znanstveni skup „Mirko Dražen Grmek i njegov utjecaj na razvoj povijesti medicine. Povodom 100. obljetnice njegovog rođenja“ i poziva Vas na sudjelovanje. Organizatori kao cilj imaju propitati i pokušati vrednovati Grmekov doprinos i mjesto koje zauzima u domaćoj i svjetskoj znanosti.

Programsko-pripremni odbor

Znanstveni skup pripremaju članovi Programsko-pripremnog odbora:

doc. dr. sc. Filip Šimetin Šegvić, predsjednik Odbora

(Odsjek za povijest, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu/
Centar za inovativne studije Filozofskog fakulteta)

izv. prof. dr. sc. Nikola Anušić

(Odsjek za povijest, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu)

prof. dr. sc. Ana Borovečki

(pročelnica Katedre za socijalnu medicinu i organizaciju
zdravstvene zaštite, Škola narodnog zdravlja „Andrija Štampar“,
Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu)

izv. prof. dr. sc. Tomislav Galović

(Odsjek za povijest, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu/
pročelnik Odjela za povijest Matice hrvatske)

prof. dr. sc. Mirjana Kujundžić Tiljak

(ravnateljica Škole narodnog zdravlja „Andrija Štampar“ i
pročelnica Katedre za medicinsku statistiku, epidemiologiju i
medicinsku informatiku)

Marko Kolić, mag. hist. et inf., tajnik skupa

(Zavod za patologiju, Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu)

izv. prof. dr. sc. Danijela Lucić

(Odsjek za sociologiju, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu/
Centar za inovativne studije Filozofskog fakulteta)

doc. dr. sc. Silvija Pisk

(Voditeljica zbirke Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta
Sveučilišta u Zagrebu)

dr. sc. Lovela Machala Poplašen

(Voditeljica Knjižnice „Andrija Štampar“)

PROGRAM MEĐUNARODNOG ZNANSTVENOG SKUPA

Škola narodnog zdravlja „Andrija Štampar“,
Rockefellerova 4, Zagreb

9.00-09.30 | Otvaranje znanstvenog skupa | Dvorana A

Pozdravne riječi i govori

prof. dr. sc. **Slavko Orešković**, dekan Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

i

izv. prof. dr. sc. **Tomislav Galović**, pročelnik Odjela za povijest Matice hrvatske

izv. prof. dr. sc. **Danijela Lucić**, zamjenica voditelja Centra za inovativne studije Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

prof. dr. sc. **Mirjana Kujundžić Tiljak**, ravnateljica Škole narodnog zdravlja „Andrija Štampar“

doc. dr. sc. **Filip Šimetin Šegvić**, predsjednik programsko-pripremnog odbora skupa

09.40-10.10 | Plenarno izlaganje |

Pierre-Olivier Méthot | Mirko Grmek's "Investigative Pathway":
From the History of Medicine to the History of Science

10.10-10.30 | Plenarno izlaganje 2|

Tatjana Buklijaš | From pathocenosis to epigenetics: The concept of environment in history of biology and medicine

10:30-10:40 | Rasprava

10:40-11:00 | Stanka za kavu

11:00-12:10 | Sesija 1

Moderator: Filip Šimetin Šegvić

Stella Fatović-Ferenčić | 11:00-11:15 | Hrvatska kao prostor Grmekovog znanstvenoistraživačkog ishodišta i rekonstruiranja politike pamćenja

Nikola Anušić | 11:15-11:30 | Patocenoza i pandemije: međudjelovanje i međuuvjetovanosti

Vinko Kovač | 11:30-11:45 | Seksualna revolucija kao katalizator širenja HIV/AIDS-a. Grmekov doprinos razumijevanju pandemije

Zvezdana Sikirić Assouline | 11:45-12:00 | Mirko Dražen Grmek, Fernand Braudel i Châteauevallon

12:00-12:10 | Rasprava

12:10-12:20 | Stanka za kavu

12:20-13:30 | Sesija 2

Moderator: Nikola Anušić

Željko Dugac i Marko Kolić | 12:20-12:45 | Mirko Dražen Grmek i razvoj eksperimentalne misli

Hrvoje Petrić | 12:45-13:00 | Mirko Dražen Grmek o Sveučilištu u Padovi

Vlatka Lemić | 13:00-13:15 | Arhivski tragovi znanstvenika na Sveučilištu u Zagrebu iz istraživačke perspektive: zapisi o Mirku Draženu Grmeku u sveučilišnom arhivu

13:15-13:30 | Rasprava

**13:30-14:00 | Otvaranje izložbe „Priče između redova: Mirko
Dražen Grmek“**

Izložbu će otvoriti dr. sc. **Lovela Machala Poplašen**

14:00 | Zatvaranje znanstvenog skupa